

Participatieproces in 5 minuten Arnhem, 8 maart 2023

Betoog van een burger voor de participatie raadscommissie te Arnhem

Goede middag mijn naam is Anne Elise Saris, ik woon in de Prins Hendrikstraat (zuid) in Arnhem. Vanaf 20 februari is de gemeente Arnhem begonnen met het blootleggen van onze straat in verband met het aanleggen van nieuwe riolering en de herinrichting van onze straat.

Ik heb het bewoners 'participatieproces', dat begon in 2022, grotendeels meegemaakt en met mij een heel aantal buurtbewoners waaronder mijn overbuurman en medespreker de heer Arnold Brouwer.

Het stuk dat u van mij als onderlegger heeft ontvangen voor mijn paar minuten vanmiddag is van de heer Michiel Jonker, een medebewoner van het Spijkerkwartier, u misschien niet onbekend. Ik besef dat zijn manier van analyseren stof kan doen opwaaien omdat hij voortdurend op zoek is naar waarheidsbevinding en dat is altijd al een pijnlijk proces geweest en dat blijft het. Ik ben hem dankbaar voor zijn pijnlijke analyse o.a. van het huidige Arnhemse participatie proces, dat hij omschrijft als 'schijnparticipatie', dat plaatsvindt in een aantal straten van het Spijkerkwartier.

Het gaat er hierbij niet om om iemand aan te vallen, het gaat om het sec analyseren en verhelderen van het zogenaamde participatie proces. Om het daarna is samenwerking met elkaar te kunnen verbeteren. Zie mijn bijdrage van vandaag aub ook in dit licht.

Ik ga nu niet in op de inhoud van de onderlegger in mijn paar minuten en kan daar vanmiddag geen vragen over beantwoorden want het is niet mijn betoog, maar wel een belangrijk aanvullend betoog wat mij betreft. Met heel veel informatie over het werkelijk gelopen proces. Het scheelt mij tevens een lange inleiding vandaag waar mijn 5 minuten anders aan op waren gegaan. Het gaat mij vooral om de pijnlijke participatie metafoor van wat hier geschreven is. En dat u beseft dat een toenemend aantal burgers scherp mee kijken met wat er gebeurt in en rondom het participatieproces in Arnhem.

Participatie ligt mij mijn hele professionele leven al nauw aan het hart. Vanuit mijn positie als interim directeur van VMBO en MBO scholen heb ik me altijd bezig gehouden met participatie processen van jongeren in leerlingraden.

Als directeur van bedrijven vond ik de medezeggenschap raad altijd heel belangrijk en interessant. Als professioneel coach heb ik aan de wieg gestaan en de training verzorgd van de participatie coaches in de gemeente Arnhem!

Als bestuurslid van een landelijke huurdersorganisatie vind ik participatie van bewoners zeer belangrijk. En ten slotte als bewoner van mijn stad vind ik natuurlijk ook het burgerparticipatie proces de moeite waard!

In alle definities van participatie zie je terug komen:

participatie is meedoen.

Maar participatie betekent letterlijk veel meer dan dat: nl. *actieve deelname*. Het is afgeleid van de Latijnse woorden *pars* (deel) en *cipere* (nemen).

In de volksmond heeft men het steeds over: "Participatie is **meedoen in de samenleving** via arbeid of dagbesteding, onderwijs, onderlinge hulp, vrijwilligerswerk, in verenigingen en sociale netwerken. Iedereen moet kunnen meedoen: jong of oud, man of vrouw, met beperking of zonder!!"

Ja mooi, ook in dit herstratingsproces proces 'mogen we' meedoen als burger! Maar mogen we actief deelnemen? We worden uitgenodigd voor bewoners avonden waarvan we de indruk krijgen van te voren dat we mee mogen denken in wat er zou gaan gebeuren in en met de straat. Maar keer op keer blijkt in de praktijk heel beperkt te zijn! Het ontbreekt aan een heldere communicatie vanuit de gemeente over de mogelijke participatie graad van de bewoners.

Het waren eigenlijk achteraf allemaal veredelde informatiebijeenkomsten waarin de burger mag meedoen in de vorm van: verschijnen op informatie avonden, luisteren naar de plannen van de gemeente, links en rechts wat roepen door de zaal en uiteindelijk mogen we meebeslissen in de keuze van de bomen, planten en struiken in de straat.

Dat resulteerde wat mij betreft in een uiterst verwarrend proces aan beide kanten. Ik verwachtte 'echte' participatie. Maar dat geeft niet, ik heb er veel van geleerd. Inmiddels weet ik meer. Door me wat in te lezen, o.a. in het boek "De Gemeenteraad" 'over het ontstaan en de ontwikkeling van lokale democratie'.

In dat boek blijkt dat interactief beleid binnen gemeentes, en bewoners initiatieven zich op 5 niveaus kunnen afspelen.

Die 5 niveaus zijn: (Ik noem het zelf inmiddels de participatieladder)

1. Informeren!
2. Raadplegen!
3. Adviseren!
4. Coproduceren!
5. Meebeslissen!

Nadat ik dit stuk goed had doorgelezen begreep ik meteen wat wij als bewoners hebben geprobeerd! Het huidige participatieproces van de gemeente Arnhem bevindt zich m.i. op de laagste trede van participatie (1)!. Namelijk het geven van informatie en ons als bewoners vertellen wat de gemeente voornemens is te doen. Vervolgens ontstaat er proces om ons te overtuigen van dat dit de juiste stappen zijn. 0 participatie dus. Wij hebben als 'straat bewoners geprobeerd' dit participatieproces hoger de ladder op te duwen, namelijk door 'ongevraagd' te adviseren (niveau 3), en door zelfs met een eigen straatontwerp te komen. We brachten daarmee de projectgroep in verlegenheid, dat was duidelijk. En zij ons ook. We probeerden door te duwen naar de vierde trede Co- produceren. Dat ging allemaal spontaan en vanuit enthousiasme om mee te mogen denken . Achteraf zie ik dat de gemeente Arnhem *: 1. nog helemaal in het begin staat van haar participatie proces met bewoners. 2. Dat alles al is voorgekookt en uitgezocht en dat het woord proces niet op zijn plaats is, laat staan een participatieproces. * Althans in benoemde voorbeelden hier en in het stuk van de heer M. Jonker!

We hebben begrepen dat er een Arnhems participatie stappenplan aankomt. Dat lijkt een goed initiatief .

Mijn eerste vraag aan u vandaag is:

Bent u van plan als gemeenteraad om het participatie proces verder op de participatieladder te brengen richting stap 4 en 5 coproduceren en meebeslissen d.m.v. experimenten de komende jaren?

Bent u evenzeer van plan om bewoners mee te laten denken in de opmaak van dit plan?

Want als het participeren niet verder gaat dan het meedenken over het inrichten van je stoeptegels en gemeenschappelijk groen gezamenlijk onderhouden zeg ik persoonlijk: laat maar.

Als het gaat om mensen een echt stukje medezeggenschap te geven en experimenten op te zetten, zoals groen links die initieerde in de gemeente Deventer, dan is dat een prachtig voorbeeld van coproduceren en meebeslissen.

Bij deze gemeente en ik citeer een wethouder Eva Boswinkel“ is het idee ontstaan: als we erop **vertrouwen** dat bewoners zelf het beste weten hoe hun omgeving eruit moet (kan) komen te zien, dan mogen ze het plan ook echt tekenen. Dit keer lieten we niet zoals gewoonlijk eerst de verkeersexperts, de ecooloog en de erfgoedcommissie de kaders bepalen. We begonnen niet bij de deskundigen maar bij de eindgebruikers.”

We weten allemaal zoals we hier zitten dat een participatieproces een zeer complex proces is en dat je nooit iedereen mee kunt laten praten, maar via een klankboordgroep die een mandaat heeft om beslissingen te nemen namens de bewoners, kun je heel ver komen. Aldus mevrouw Boswinkel, wethouder te Deventer.

<https://www.wetenschappelijkbureaugroenlinks.nl/tijdschrift/najaar-2022/het-experiment-de-groenste-weg-bedenken-bewoners-zelf>

Ik geloof zelf in dergelijke projecten!

Om af te sluiten met een nieuwe participatie uitdaging:

Er gaan in het Spijkerkwartier in twee straten, Pr H straat en Parkstraat in 2023 al 30 parkeerplaatsen verdwijnen. Betekent dat in een wijk van 20 straten dat er binnen een aantal jaren 300 minder parkeerplaatsen zijn.?

Waar kan ik dat lezen als burger, hoe en wanneer worden wij hierover geïnformeerd.

En dat hangt ook samen met de artikel 44 vragen die gemeenteraadslid de heer G. Luurssen heeft ingediend en die medio maart beantwoord gaan worden.

Bent u van plan als gemeente om deze ‘parkeervak kaalslag’ gewoon maar te doen met behulp van een parkeerwerkgroep die de bewoners naar mijn weten nog niet op de hoogte heeft gesteld voor zover ik weet? En wat zijn de alternatieven in de nabije toekomst behalve 15 minuten naar je auto lopen? Gaat u ons burgers van deze wijk nog uitnodigen voor een burgerparticipatie proces in deze? Of worden we op een ochtend wakker in een flaneer stad?

Dank voor uw aandacht.

Met vriendelijke groet,

drs. Anne-Elise Saris